

SULAMISVESISSÄ

RAITIOVAUNUN KULJETTAJA

Radiogalleria esittää radioesseen *Sulamisvesissä*. Käsikirjoitus ja ohjaus: Henna Laininen. Äänisuunnittelu: Eero Nieminen.

Kohtaus 1.

JÄÄTIKKÖ

(jäälauttojen narahtelua, ilmakuplien ininää)

KERTOJA

Kun jäätä katsoo läheltä, näkee ilmakuplat läpikuultavan levyn sisällä. Napajäätiköiden kuplista vapautuu satoja tuhansia vuosia vanhaa ilmaa. Niiden kaasupitoisuuksiin on tallentunut eri aikakausien ilmasto: lämpimät ja viileät kaudet, mannerjään laajeneminen ja vetäytyminen.

Jäällä ei pärjää ilman turvavarusteita. Punon sinulle sanoistani köyden. Luotatko siihen, minne sinua vien?

Utö. Suomen eteläisin ympäri vuoden asuttu saari. Kun täältä katsoo ulkomerelle, näkee vain vettä. Ihmiset saarella toimittavat omia askareitaan. Puita pilkotaan saunaa varten, kaivon pumppua korjataan. On helppo unohtaa, että jää on virrannut tästä yli. Pilviin asti ulottuva, hyinen massa on hiertänyt kiveä, painanut maan kuoren kuopalle. Nyt kuori palaa muotoonsa kuin kaasulla täyttyvä pallo. Me kohoamme kuoren pinnalla.

Saari on paljastunut hetkeksi, paljastanut kaikki mahdollisuudet. Eletään vuotta 2018. Henna istuu nyt siinä, mistä sulamisvedet viimeisimmän jääkauden päättyessä vetäytyivät.

HENNA

Utö, 31.heinäkuuta

Mä tulin tähän majakan juurelle kallioille syömään jäätelöä. Tää on joku tämmönen sertifioitu sademetsienpuolestjäätelö. Täs jäätelön ympärille kääritys roskas lukee, että sharehappy piste com.

Must tuntuu, et täältä näkee tosi kauas, mä melkein nään ku sä istut raitiovaunussa, tai sit sä saatat kävellä jossain kadulla mua vastaan, ja me ei olla koskaan tavattu. Tääl on ollu tosi lämmintä, ihan poikkeuksellisen lämmintä. Mä juttelin kaupan myyjän kanssa ja se sano, et on aika omituista, et on vähän niinku semmoset Välimeren illat, et tulee pimeetä ja on silti hiostavaa, semmonen lämmin tuuli. Vitsi ku tää valuu sormille jo. Oho, tää hajoo jo ihan kokonaan tää kuori.

Ehkä mua turhauttaa eniten se, et ihmiset puhuu tosi paljon tulevaisuudesta, minkälaisii matkasuunnitelmii on tai mitä niitten lapsista tulee isona, kaikenlaisii haaveita, joita on tietty tosi ihana kuunnella. Mut samaan aikaan must tuntuu, et en mä nää tulevaisuuteen. Ja sit mä en uskalla sanoo sitä kuitenkaan ääneen, koska sit mä oisin joku kauhee tunnelman pilaaja.

Ja sit jos alkaa puhuu ilmaston lämpenemisestä vaik jonkun Utön laivan konemiehen kanssa, ni ei siihen sit kuitenkaan osaa sanoo mitään kauheen lohduttavaa. Tulee semmonen hiljasuus, ja sit tuntuu paremmalt puhuu jostain muusta.

Mut ehän mä tiedä tietenkään, et jos säkin ajattelet jäätä, säkään et haluu sanoo sitä ääneen. Me ajatellaan jäätä, me istutaan toisiamme vastapäätä raitiovaunussa. Ja sit meil on semmonen hymy kasvoilla, et täst tulee hyvä päivä.

RAITIOVAUNUN KULJETTAJA

Arvoisat matkustajat, tästä tulee hyvä päivä.

Kohtaus 2.

(kahvin kaataminen kuppeihin)

SOLVEIG

En och en halv måst vi ta. Så där.

HENNA

Har ni något speciellt minne om snö eller is, något ni aldrig ska glömma?

SOLVEIG

Olin palaamassa hiihtolomalta mantereelle kouluun ystäväni kanssa. Putosimme jäihin ja poljimme vettä matkalaukut kädessä. Jään alla oli ilmaa, ja siksi se petti. Postimestarin rouva putosi myös jäihin. Ja postimestari sanoi, että pelastakaa ensin lapset, ja sinä vaimoni tulet viimeisenä.

KERTOJA

Utön asukkaat tietävät, että jätää pitää kunnioittaa.

Korkeapaineella meriveden pinta laskee, ja jään alle muodostuu ilmataskuja. Silloin jää voi pettää askeleen alla. Jokavuotisten sääilmiöiden lisäksi myös jotain poikkeuksellista tapahtuu: napajäätiköt sulavat nopeammin kuin koskaan ihmiskunnan historiassa.

Navat ovat keskenään erilaisia kuten erimunaiset kaksoset ovat. Pohjoisnapaa ympäröivä Arktis on mantereiden saartama meri. Tuulet ja merivirrat repivät kelluvaa ajojätää hajalle. Kuvittelet vetäväsi rekeä pohjoista kohti, mutta lautta allasi ajelehtii etelään. Etelämanner puolestaan on maata. Sille voi astua

tukevammin. Sen kilometrien paksuinen jääpeite hivuttautuu huomaamatta mantereen reunoja kohti.

Jään hidas liike hämää ihmissilmää. Juuri nyt on aivan rauhallista, mutta ennen niin jäinen salmi Huippuvuorilla läikehtii nyt edessäsi avovetenä. Nasan nopeutettu animaatio arktisen merijään hupenemisesta muuttaa laajenemisen ja vetäytymisen kierron ihmissilmin havaittavaksi. Jää sykkii kuin sydämen pulssi.

MIKAEL

Siihen liittyy sit tietysti myös se, että minkätyyppistä tulevaisuutta voidaan nähdä, eli sillä lailla tullaan hyvin nopeasti tämmöseen mallien ennakoinnin maailmaan. Eli meillä on tietty ymmärrys siitä, mitä historiassa on tapahtunut, miten kehitys on mennyt tähän pisteeseen. Mutta ne päätökset, joita nyt pitää tehdä ja tehdään, niin ne vaikuttaa nimenomaan tulevaisuuteen.

KERTOJA

Mikael Hildén on ilmastotutkija. Hän tietää, että jos kaikki planeettamme jäätiköt sulavat, merenpinta nousee 80 metriä. Se on kuitenkin vielä kaukaista tulevaisuutta. Lähivuosikymmeniä varten on tehty karttoja tulvariskialueista, ja sulamisvesiin varaudutaan rakentamalla hulevesiputkia ja patoja.

Henna matkustaa toiselle saarelle, Helsingin Lauttasaareen, tapaamaan Mikaelia. Henna on oman aikansa lapsi, joka aavistaa, mutta ei näe vielä tarkasti. Hän etsii pelastusköyttä.

Ehkä Henna ajattelee, että saarilla on rajat, että saaret ovat toisistaan erillisiä. Että toisella saarella tutkija saattaa tietää jotain, mitä me emme tiedä: miten nousta vedestä.

Että saarien välille voisi löytyä yhteys.

HENNA

Tosi hauska, että tää Lauttasaari löyty just paikaksi, kun ollaan eri saarilla. (MIKAEL Niin, okei, joo joo, aivan.) Että oon Utössä kirjottanu, ja nyt ollaan täällä Helsingin saarella. Ja sitten just katselin, että Lauttasaari on aikanaan ollu just enemmän saari. (MIKAEL Joo, kyllä kyllä, näin, näin juuri.) Että ei oo menny siltaa, ja sil on pitkä historia.

MIKAEL

On joo, joo kyllä. Tää ulkomerihän on lähellä, kun Helsingin alueella saaristo on niin ohut, niin niin että tässä nyt avautuu todella iso meri, niin iso kuin se nyt Suomessa ylipäätänsä voi olla.

HENNA

Mua kiinnostaa se, että miten me voidaan ymmärtää sellasia etäisiä ja suuria ilmiöitä, kuten ilmaston lämpenemistä ja Arktiksen sulamista, jos me ei itse olla käyty paikan päällä.

MIKAEL

Se vaikeus on siinä juuri, että kuinka keho muistaa pitkän aikavälin, kun ilmasto on nimenomaan pitkän aikavälin ilmiö. Säätilan hetkelliset vaihtelut, niin ne kokee hyvin konkreettisesti. Mutta sitten että muistaako pitkän aikavälin kokemukset, niin siinä ehkä sitten sen tyyppisiä tietysti asioita kuin kuin se, että lapsuuden talvet eivät enää tunnu toistuvan, niin se muisto on niin olennainen myös ilmastossa.

SOLVEIG

Meillä oli suuri potkukelkka, jonka isäni oli nikkaroinut nuorena poikana. Hän oli kiinnittänyt siihen purjeen, ja oli hauskaa vain asettua jalaksille ja antaa tuulen viedä. Kelkka liukui kauas kauas kauas. Ja jää oli niin vahvaa, että kelkassa saattoi istua useita lapsia yhtä aikaa.

KERTOJA

Kun Utön lapset 1930-luvulla liukuivat kelkallaan, he tunsivat pakkasen nipistävän poskia ja hikoilivat villapaitansa märäksi. Vuonna 2018 jäätä katsotaan yhä useammin etäältä, satelliittikuvista, animaatioista, älypuhelimien tai television rajauksen läpi. Todellisuudesta on tullut esitys.

Kun minä synnyn, on vuosi 2023, ja lumen tulo on arvaamatonta. Ensimmäinen muistikuvani: kurotan sormeni kohti kostean pimeän keskelle putoilevaa ihmettä.

HENNA

Utö, 1.elokuuta

Mä istun jäkälän peittämällä kivellä nummen laidalla. Kuu on noussu vähän aikaa sitten, kello on jo yli puolenyön.

Yks jäätikkötutkija sano, et itseasiassa kuun valo on paljolti myös jäätiköiden valoa. Ja sit se sano, et aina kun se kattelee kuuta, niin se ajattelee, et sil on myös yhteys jäätiköihin. Katon tota kuuta ja ajattelen, että se on jäätiköiden valoa. Se on sun valoa, jää. Mä en oikeestaan tiedä ees, miten mä voin puhutella sua. Mä en tiedä, onko sua yksi vai monta. Onko mitkään persoonamuodot ees käyttökelpoisa. Mut koska mulla ei oo mitään muuta kun tää suomen kieli, niin mä nyt vaikka sitte sinuttelen sua.

Sä hohdat joka puolelta. Kyllä varmaan Afrikassaki on jäätä. Ehkä jonku Kilimanjaron huipulla, kyllähän siel täytyy olla lunta ja jäätä. Lähin jää on varmaan kuitenkin tällä hetkellä tossa residenssin pakastimessa. Ei me tultas toimeen ilman sua.

Onks sulla keskusta? Niinku eläimillä ja ihmisillä on jonkinlainen keskus niitten kehossa, joidenkin mielestä se on sydän, joidenkin mielestä aivot. Miltä tuntuu sulaa? Onks se yhtään samanlaista kun vaikka seksi? Sulautumista, sellasta tunnetta, et on kaikkialla

vähän aikaa. Uiskentelee toisen läpi. Onks se vähenemistä? Tuleeks kuusta pimeempi, kun sä sulat? Susta tulee vettä, sä jatkat, sä kierrät meissä. Onks mulla ja sulla itse asiassa rajaa?

Mä osaan esittää vaan tämmösiä ihmiskysymyksiä sulle. Kannattaaks mun puhua sulle, kun maailma on niin täynnä ihmisten puhetta? Se on niin täynnä, et ei me ehditä edes kuunnella mitään muuta. Voisinko mä vaan olla hetken hiljaa sun kanssa?

JÄÄTIKKÖ

(sulavan jään lirinää)

Kohtaus 3.

KERTOJA

Tieteen mallien lisäksi ymmärrämme jäätä tarinoiden avulla. Napajäätiköt olivat 1800-luvun lopulle saakka viimeisiä tutkimattomia läiskiä kartalla, hyisiä, arvaamattomia seutuja, joilla koeteltiin urhoollisuutta. Kuka ehditsi ensimmäisenä tyrkkäämään lippunsa navalle?

Valloitushalun historia on myös virhearviointien historiaa. Eräs tunnetuimmista lienee Andréen retkikunnan tapaus. Vuonna 1897 kolme toimistotöihin tottunutta tukholmalaismiestä päätti valloittaa vetypallolla Pohjoisnavan. Jo ennen lähtöpäivää pallo alkoi vuotaa saumoista. Miehet kuitenkin halusivat uskoa onnistumiseensa. Nuorin heistä heitti vielä viimeisen rakkauskirjeenkin, kun pallo hallitsemattomasti kohosi ilmaan. Kirjettä ei koskaan löydetty. Vuosia myöhemmin löydettiin arktiselta saarelta luunkappaleita, hajalle revitty leiri.

Tarinat laajentavat käsityksiämme siitä, mikä on mahdollista. Ursula Le Guinin novellissa "Sur" yhdeksän eteläamerikkalaista naista lähtee retkelle kohti Etelämannerta. He eivät halua jättää

jälkiä. He haluavat vain nähdä. Sääet ovat naisille suosiollisia. He neuvottelevat päätöksistä, pitävät huolta toisistaan ja saapuvat ensimmäisinä ihmisinä Etelänavalle. Yksi heistä jopa synnyttää paluumatkalla. Löytöretki pidetään salassa, jottei navalle myöhemmin ehtinyt Roald Amundsen pettyisi.

Jäätiköt ovat myös mieleemme tutkimattomia seutuja. Me uneksimme jäätiköistä, ja jäätikkö uneksii itseään meidän kauttamme.

EERO

Kun mä lähestyin sitä Steindalenin jäätikköä, ni se ilma alko yhtäkkii viilenee, mikä oli iha kiva kokemus. Et muuten oli ollu yllättävänki lämpimii päivii niin pohjosessa, et ei ollu tarvinnu olla ku huppari päällä. Mut sit siel alko sataa vettä, muistan sen myös. Et sato vettä, ja kävelin siel jäätiköllä.

HENNA

Minkälaiset kengät sulla oli, kun sä kävelit jäällä?

EERO

Mul oli ihan ihan tavalliset vaelluskengät. Kyl ne oli ihan tukevat siellä, et en mitään liukastellu. Jotenki oli sellanen reipas retkeilijän riemu. Mut sit ku päästiin niinku lähemmäs ja lähemmäs, ni siel näky sellasii kylttei, mis oli vuosiluku aina, et siin oli ollu se jäätikön reuna siinä kyltin kohalla. Ja sit siin oli sellanen kyltti "1991", joka on mun syntymävuosi, ja se oli niinku joku sadan metrin pääs siit jäätikön nykysest reunasta. Kyl se pysäytti, joku sellanen pienuuden kokemus siinä. Semmosten älyttömän kokosten vuorten välissä, siellä jään muovaamassa laaksossa. Miten jotain niin valtavaa voi kadota silmänräpäyksessä.

KERTOJA

Tarinat laajentavat mahdollisen tajuamme. Henna ei ole koskaan käynyt jäätiköllä. Hän joutuu kyselemään, etenemään toisen sanojen

varassa. Sinulla, kuulijani, on vain minun sanani. Luotatko siihen, minne sinua vien?

EERO

Sit mä seisoin siel jään päällä, ja mul oli siis kaikki mikrofonit viritettynä siihen jäähän, ja mä kuuntelin sitä. Ja sielt jään alta kuulu semmonen voimakas kosken humina ja jylinä. Ja kaikki se sulamisvesi tuli sielt jostain aika pitkältä. Mä tajusin, et itseasias se alue, mis mä seisoin, oli niinku ontto sielt alta. Et se jää oli tehny semmosen vesisuonen. Et jos sinne koskeen joutus, niin sielt ei pääsis enää pois.

JÄÄTIKKÖ

(sulamisvesien pauhua)

HENNA

Utö, 2.elokuuta

Moi rakas! Mä oon tääl heinikossa ja ajattelen sua. Nyt ulottuu melkein kainaloihin saakka toi heinä. Ah, täytyy nostaa kädet ilmaan.

Tääl on tosi kuuma. Mä oon vaan lukenu uutisia noist metsäpaloista. Kaksytkuus ihmistä Kreikan turistikohteessa oli jääny jonkun parinsadan metrin päähän merenrannasta tulen saartamaksi. Ja sit ne oli vaistomaisesti käpertyny syleilemään toisiaan. Must tuntuu, et mä selviin mistä vaan, jos mä saan syleillä.

Se oli jotenki niin ihanaa, ku sun kanssa mä tunsin, et oon sellanen tyttö jossai jäätelökiskan takana, johon tartutaan vahvoilla kourilla. Sillai et jäätelö valuu reisille. Mut ehkä sit kuitenkin se, mitä mä en ollu koskaan aikasemmin kokenu, se mitä mä koin sun kanssa, oli se, et täs maailmas vois olla jotain pysyvää. Melkein, ihan melkein näkee sinne tulevaisuuteen.

Mä näin sellasta unta, et sä olit alasti junan vaunussa. Mä olin synnyttäny sulle lapsen. Ja sit mä nostin sen sun rinnan päälle, ja meitä jännitti, et onks se lapsi elossa. Ja sit mä kumarruin sen ylle. Ja sitte mä näin sellasen yhden elävän silmän. Sinisen, kirkkaan silmän.

No sit ku me oltiin naitu vikan kerran, niin mä kerroin sulle tän unen. Ja sanoin, et mä niin haluisin jakaa elämän ihmeen jonkun kanssa. Ni siihen sä sanoit vaa, et kyllähän me jo todistetaan elämän ihmettä.

Kohtaus 4.

(kirkon kuolinkellojen soitto)

KERTOJA

"Yksikään ihminen ei ole saari", englantilainen runoilija ja pappi John Donne kirjoitti vuonna 1623, tasan 400 vuotta ennen syntymääni. Tuo kahdentoista lapsen isä makasi kuumetaudin riuduttamana vuoteellaan ja kuuli avoimesta ikkunasta tuntemattoman ihmisen kuolinkellojen soiton. "Jokaisen ihmisen kuolema vie jotain minusta, koska minäkin olen osallinen koko ihmiskunnassa", näin Donne koki. Kuudennen sukupuuttoaallon kiihtyessä havahdumme siihen, että edes saari ei ole saari. Me kaikki olemme yhteydessä toisiimme. Solumme hengittävät samaa happea, sulamisvedet kiertävät meissä. Kun meille elintärkeitä lajeja häviää maailmankartalta, uhkaa häviäminen myös ihmistä.

MIKAEL

Koskaan aikaisemmin meidän kesäpaikalla kevät ei ollut niin kuiva, että kertakaikkiaan kaikki niityn kasvit kuihtui jo ennen aikojaan ja eivät edes päässeet kukkimaan. Ja sen pystyi niin ku eräällä lailla kokemaan kehossaan, vaikka nyt en henkilökohtaisesti

tietenkään kuihtunu. Mutta mutta mut sen näiden kuihtuvien kasvien näkeminen niin on eräänlainen tämmönen kehollinen kokemus sen tähden, et pystyy tavallaan näkemään sen surkeuden.

HENNA

Mun ystävä opettaa suomea maahanmuuttajille ja hän kertoi, että yksi hänen oppilaistaan oli hyvin järkyttynyt, kun tunsii sellasen kuivan tuulen ikkunasta. Sanoi että kuiva tuuli, et se tietää kuivuutta.

MIKAEL

Tietysti voi sitten ajatella, että miten meillä Suomen olosuhteissa se on kovin turvallista. Voi voi mennä sisään ja voi vääntää vettä hanasta. Mutta niissä maissa, joissa tällaista mahdollisuutta ei ole ja näkee kasvillisuuden kuihtuvan, niin siellä se ilmaston muuttuminen todella on äärimmäinen fyysinen kokemus.

HENNA

Mua itseä järkytti, kun katsoin dokumenttia jättikenguruista Australiassa ja ymmärsin, että miten eri tavoin myös erilaisten eliöiden kehot kokevat ilmaston lämpenemisen. Jättikengurut ovat kärsineet kovasta kuumuudesta ja kuivuudesta, ja vaikka se, että miten jättikengurulla on tapana viilentää itseään nuolemalla käsivarsiaan, ja se riittää vaan tiettyyn pisteeseen asti. Tää on se niinku kengurun kehollinen kokemus. Se on erilainen, kun mun kokemus.

KERTOJA

Kukaan ei ole saari. Kun jättikenguru kuolee, kuolee jotain minusta.

Eräiden evoluutiotutkijoiden mukaan elämä on syntynyt meren sijaan saarilla. Maan peitti tuolloin valtameri, josta pilkisti esiin

vain saaria. Saarissa molekyylit voivat kastua, kuivua ja järjestyä uudelleen loputtomasti.

HENNA

Utö, 3. elokuuta

Mä makaan täs ihan vesirajassa, vatsa kalliota vasten. Tähän piti kahlata melkein nelinkontin, ottaa käsillä merenpohjasta tukea. Tos on kiven kyljessä kiinni vihreetä, pehmeää levää. Niinku joku tukka, jota pestään. Siihen voi painaa sormet.

Sä oot mussa mahdollisuutena. Mä oon nähny mun munasarjat kerran ultraäänessä. Ne näytti joltain saarelta. Me ollaan kaikki oltu enemmän ku yksi jo alusta saakka. Solut on alkaneet jakautua.

Mä kuulin, et solut voi säilyttää myös epigeneettistä tietoa. Se tarkoittaa, et eliön elinaikanaan hankkimat ominaisuudet vois periytyä jälkeläisille. Ja sit mä aloin ajatella, et mitä mä haluisin tallettaa sulle. Jos mä opin idättämään vaikka herneitä, voiks se taito periytyä sulle? Jos mä opettelen olemaan sitkeä, tuleeko sustakin sitkeä? Tai jos mä en kadota myötätuntoa.

Tos ui tollanen pieni kala. Se tuli uimaan tohon vihreen levän keskelle. Siel on toisiaki pieniä kaloja, vielä pienempiä.

Mä pelkään, et mä en koskaan ehdi nähdä sua. Voiks surra sellasta ihmistä, jota ei vielä ole?

(kuiskaten) Kuinka syvällä sä uit?

JÄÄTIKKÖ

(valaiden ja delfiinien ääniä, jäälauttojen parahtelua)

Kohtaus 5.

SOLVEIG

Vuonna -65 täällä oli ankara talvi, ja lähes koko Itämeri oli jäätynyt. Väylään kertyi seitsemänkymmentä laivaa matkalla Utön ohi. Ne juuttuivat jäihin pitkäksi aikaa, sillä sattui olemaan jäänmurtajien lakko. Ja kun tuli ilta, näimme keittiön ikkunasta kokonaisen seitsemänkymmenen laivan kaupungin täysissä valoissa. Se oli kuin suurkaupunki. Ja sitten ruoka loppui. Lakko kesti niin kauan. Yhtenä iltana laivasta saapui mies meidän kotiimme kysymään: "Haben sie kartoffel?", Onko teillä perunoita?

KERTOJA

Olemme valaisseet fossiilienergialla lähes koko planeetan. Samalla jossain pimeydessä jää sulaa. Vuonna 2018 napojen ylitse järjestetään reittilentöjä ja Huippuvuorilla voi syödä sushia.

Näimme kaupungin täysissä valoissa, ja sitten ruoka loppui.

Napajäätiköistä on tullut ekologisen katastrofin vertauskuva. Kun jäätiköt sulavat, paljastuu jäähän sitoutunutta mikromuovia, esihistoriallisia viruksia, auringonvalon kypsyttämiä leväkukintoja. Inuiittien vanhat metsästystaidot muuttuvat käyttökelvottomiksi haurastuneilla jääreiteillä. Kaasuyhtiöt kilpailevat luonnonhenkien paikasta nenetsien rituaaleissa.

Sulaminen paljastaa muutakin: uusia kauppareittejä, öljy- ja kaasuvarantoja. Naparetkeily jatkuu kamppailuna vapautuvien merialueiden hallinnasta.

Kaukaista tulevaisuutta kuvaavassa sulamisvesikartassa Euroopan rantaviiva on piirtynyt uusiksi. Useita rannikkokaupunkeja on jäänyt 80 metriä kohonneen merenpinnan alle, muiden mukana Helsinki. Länsi-Euroopasta on tullut saaristo.

MIKAEL

Voidaan ikäänkuin kieltää ilmiön olemassaoloa ennen kuin on vedenpitävät todisteet. Mutta sitten siinä vaiheessa kun on vedenpitävät todisteet, niin on todella liian myöhäistä.

Huonointa, mitä voi tehdä, on lamaanua ja vaan niinkun odottaa, että nyt on vaan katastrofi edessä ja... Toinen paniikkireaktio on, et rynnätään suinpäin johonkin ratkaisuun, toinen on tämmönen apaattisuus ja lamaanuminen.

HENNA

Ympäristöfilosofi Joanna Macy vertasi yhden ihmisen pientä tekoa sellaseen veteen heitettyyn kiveen, josta sitten lähteekin (Mikael: Niin.) suuret väreet (Mikael: Joo, joo.), jotka etenevät ties minne, ehkä sinne, minne me itse ei edes nähdä.

MIKAEL

Niin näinpä, näinpä. Ja juuri se, että saadaan monta ihmistä heittämään monta pientä kiveä, niin niin se se sitten voi luoda sen kuvaannollisen hyökyaallon, joka tarvitaan, että oikeesti muuttuu asiat enemmän.

HENNA

Utö, 4.elokuuta

Mä seison saaren eteläkärjessä, haaksirikosten niemessä, ja katon horisonttiin. Tästä kulkee paljon rahtialuksia ohi. Mietin, et mitä niillä on lastina. Robottikoiria vai vaaleanpunasia muroja, jotka soi.

Sulla on valtaa päättää meidän lastista. Sä oot suuren yrityksen johtaja. Minkälainen ihminen sä oot? Minkälaisesta aamiaisesta sä pidät? Ja mistä sä joudut luopumaan, jos me luovutaan fossiilisista? Se on niinku hyppy tuntemattomaan. Mut ehkä me ajatellaan, et me ei tulla putoomaan. Et meillä on turvaköysiä, enemmän kun muilla.

Mä toivon, et on joku pieni, kaunis ele, jonka sä haluat säilyttää. Ehkä se on sun rakkaan tapa laittaa hiukset korvan taakse tietyllä tavalla. Tai ehkä sun rakkaal ei oo hiuksia enää. Mistä mä voin tietää.

Käytä sun valtaa. Me ollaan jo satoja vuosia otettu kaikki, mikä lähtee irti, mineraalit, kaasu, öljy, täst suuresta, elävästä kehosta. Mitä me voitais antaa takaisin?

JÄÄTIKKÖ

(jäälle ritisevä sade)

KERTOJA

Näin päättyy Hennan viimeinen äänikirje Utöstä vuodelta 2018. Silloin jotkut vielä kuvittelivat, että saaria on olemassa.

Istun tutkimusasemalla, Etelämantereesta irronneen, kelluvan kuoren pinnalla. Katselen jäälle satavaa vettä. Tänne eksyy toisinaan laivoja, ja me pidämme huolta tulijoista.

Minä olen olemassa, jos sinä jaksat pitää huolta, jos sinä jaksat rakastaa. Puno minulle sanoistasi köysi. Minulla on vain sinun sanasi.

Lopputekstit

EERO

Radiogalleria esitti Henna Lainisen ja Eero Niemisen radioeseen *Sulamisvesissä*. Teoksessa haastateltiin ilmastotutkija Mikael Hildéniä, Utön saaren syntyperäistä asukasta Solveig Kovasta sekä jäätiköllä retkeilyttä Eero Niemistä. Kertojana toimi näyttelijä Jonnakaisa Risto ja Solveigin suomennetut haastattelukatkelmat esitti näyttelijä Seela Sella. Teoksessa siteerattiin katkelmaa John Donnen kirjasta *Rukouksia sairastuneelta* vuodelta 1624, suomennanut Paavo Rissanen. Teoksessa lainattiin ajatuksia myös psykologi Robert Romanyshynin artikkelista "The Melting Polar Ice" vuodelta 2011, Ursula Le Guinin novellikokoelmasta *The Compass Rose* vuodelta 1982 sekä Hanna Meretojan kirjasta *The Ethics of Storytelling: Narrative Hermeneutics, History, and the Possible* vuodelta 2018.

Sulamisvesissä-teoksen kuratoi Suvi Sinervo. Tuotanto:
Radiogalleria/Juha-Pekka Hotinen.